

bolovanju (kao što je i ovdje slučaj).¹ U bitnome, drugostupanjski sud zaključuje da iz prakse Suda EU-a proizlazi da nacionalno zakonodavstvo može propisivati gubitak prava na godišnji odmor ako ne bude iskorišten u određenom razdoblju, no da takvo razdoblje mora biti znatno duže od referentnog. Budući da odredbe Zakona o radu ograničavaju prienos neiskorištenog godišnjeg odmora iz jedne godine samo do 30. lipnja sljedeće godine (a naročito kada je

¹ U vezi s korištenjem godišnjeg odmora nakon referentnog razdoblja Sud EU-a očitovao se u predmetima C-214/10, C-350/06, C-520/06, C-178/15, C-214/16 i dr.

radnik bio na dugotrajnom bolovanju), tada možemo reći da takve odredbe nisu usklađene s pravnom stečevinom EU-a.

U konačnici, zaključak je da je tužnik tužitelju neosnovano uskratio pravo na prenošenje godišnjeg odmora iz 2016. godine u 2018. godinu, a koji godišnji odmor tužitelj nije bio u mogućnosti iskoristiti s obzirom na dugotrajno bolovanje. Budući da je tužitelju radni odnos prestao, pripada mu pravo na naknadu neiskorištenog dijela godišnjeg odmora. Imajući na umu da je u ovom slučaju poslodavac država, ovaj sud ističe da se ona ne može okoristiti zato što nije prenijela direktivu u nacionalni pravni sustav.

Vrhovni sud Republike Hrvatske – odustajanje od sudske prakse (2)

Piše:
Bruno Spiz,
odvjetnik u
Zagrebu

Zamislimo situaciju – u sportskoj utakmici minutu prije kraja sudac priopćuje vodećoj momčadi da se golovi poništavaju jer su prema novim pravilima postignuti nakon isteka vremena za napad koje se sad računa na drukčiji način, a lopta se dodjeljuje protivniku. Srećom, takva se situacija nije nikad dogodila niti će se ikad dogoditi jer su sportska pravila čvrsta i pod pozornošću javnosti.

U pravosuđu, međutim, pravila nisu tako stroga, a nisu ni u tolikoj mjeri pod okom javnosti. Sudska je praksa promjenjiva i katkad je u suprotnosti s načelom dobrog sudovanja i nije rezultat pravičnih reformi ili poboljšanja.

Članak iz prošlog broja „Odvjetnika” upozorio je na drastičan zaokret pedesetogodišnje stabilne i kontinuirane pravne prakse povišenja tužbenog zahtjeva kada je Vrhovni sud Republike Hrvatske, na opće zaprepaštenje, odstupio od ranijih pravnih shvaćanja i ustaliu novu praksu prema kojoj preinaku tužbe povećanjem postojećeg zahtjeva treba razmatrati kroz prigovor zastare, s tim da prekid zastarijevanja za povišeni dio nastupa časom povišenja zahtjeva, a ne podnošenjem tužbe kao dosad.

Takav „razvoj” sudske prakse ide i dalje pa je tema ovog članka početak zastarnog roka na potraživanja izgubljene

zarade nakon privremene spriječenosti za rad zbog ozljede. Dosadašnja praksa općinskih i županijskih sudova, kao i revizijskih odluka Vrhovnog suda RH zastupala je stav da šteta zbog izgubljene zarade po naravi stvari čini cjelinu te se može sagledati najranije s dovršetkom liječenja. Oštećenik o opsegu i visini te štete saznaje kad prestane privremena spriječenost za rad i od tog dana počinje tijek zastare. Isto tako, zastara tražbine naknade štete s naslova gubitka zarade zbog odlaska u mirovinu ne počinje teći prije primitka rješenja o mirovini, nego tek danom saznanja za visinu mirovine.

Ipak, izgleda da više neće biti tako jer prema novom shvaćanju Vrhovnog suda RH dosadašnja praksa o početku tijeka zastarnog roka i sama je zastarjela, a Vrhovni sud RH u revizijskoj odluci Rev-178/2024 od 13. ožujka 2024. navodi:

„...prema ranijem pravnom shvaćanju revizijskog suda (sadržanog primjere u odlukama Rev-812/2001, Revr-719/2016) oštećenik za štetu s osnova izgubljene zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad saznaje kad prestane privremena nesposobnost. Međutim, ovaj sud je od navedenog pravnog shvaćanja **odstupio i ustalio sudsku praksu** prema kojoj u slučaju kad se traži naknada štete s osnova izgubljene zarade (...) oštećenik za štetu saznaje neposredno nakon isplate naknade za bolovanje.”

Citiranom odlukom preinačena je presuda Županijskog suda u Zagrebu Gž R-3009/2022 od 15. studenoga 2022., kojom taj sud obrazlaže da „oštećenik saznaje za ukupnu štetu kad prestane privremena spriječenost za rad... Bolovanje tužitelja trajalo je dvije i pol godine do zaključno 28. veljače 2010. pa od tada teče zastarni rok za utuženu naknadu plaće i dnevnice jer je tužba podnesena 20. lipnja 2012., čime prigovor zastare nije osnovan. Osim toga tužitelj je 8. ožujka 2011. preveden u invalidsku mirovinu.”

Drastičnim zaokretom pravne prakse tužitelju je zastario zahtjev za gubitak zarade koji se odnosi na razdoblje od prije tri godine nakon podnošenja tužbe, a zastare ga nije spasila ni odluka o visini invalidske mirovine jer se ni taj datum, po mišljenju Vrhovnog suda RH, ne uzima u obzir kao početak zastarnog roka.

Ovakav novi stav nije proizišao iz sjednice Građanskog odjela Vrhovnog suda RH, nego je posljedica „novog čitanja” pravila o zastari nekih sudskih vijeća pri čemu nije uzeto u obzir:

- da dugogodišnja (šezdesetogodišnja) sudska praksa uzima kao početak zastarnog roka završetak liječenja
- da početak zastare nikako ne može biti dan prve isplate naknade za bolovanje kad je oštećenik još možda u bolnici, kad mu liječenje traje više mjeseci i kad nije u mogućnosti potražiti odvjetnika jer možda zbog ozljeda ne može hodati ili se kreće pomoću štaka
- da tijekom bolovanja ne zna i ne može znati koliko će to bolovanje trajati, hoće li se oporaviti i vratiti na posao ili završiti u invalidskoj mirovini.

Slijedom navedenoga pojavljuje se nova sudska praksa s početkom zastarnog roka na dan primanja prve naknade za bolovanje kao iznimno rigidno i neživotno shvaćanje, protivno smislu o propisima o odgovornosti za štetu, a napose protivno ustaljenoj praksi koju je sam Vrhovni sud RH dosad izrazio u sljedećim revizijskim odlukama:

VS RH Rev-812/2001: „Tako za štetu s osnova izgubljene zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad oštećeni saznaje kad prestaje privremena spriječenost za rad. Rok zastare za potraživanje naknade nematerijalne štete počinje teći od dana završetka liječenja oštećenog jer je tek od tog momenta saznao za štetu.”

VS RH Revr-351/2008: „...pravilan je zaključak nižestupanijskih sudova da u smislu odredaba čl. 371., 376. i 392.

Zakona o obveznim odnosima/91 zastara potraživanja tužitelja s naslova naknade štete zbog izgubljene zarade nije nastupila uzimajući pritom u obzir vrijeme privremene spriječenosti za rad (tužitelj je bio na bolovanju od dana prestanka radnog odnosa), zatim dan prestanka radnog odnosa 1. travnja 2003. i dan podnošenja tužbe. ...šteta koju tužitelj trpi zbog gubitka primanja po osnovi obavljanja rada je u okolnostima konkretnog slučaja nastupila tek prestankom rada kod tuženika i nemogućnošću daljnjeg obavljanja rada na tim poslovima.”

VS RH Revr-1814/2012: „U konkretnom slučaju šteta je nastala kad je utvrđeno pravo tužitelja na invalidsku mirovinu i utvrđena njezina visina jer je tad nastala i razlika između plaće koju bi tužitelj ostvarivao i mirovine tužitelja.”

VS RH Rev x-1117/2015: „...tuženik tvrdi da je s obzirom na činjenicu da je tužitelju za vrijeme bolovanja isplaćivana naknada plaće mjesečno i da mu je potraživanje razlike između plaće koju bi primao i isplaćene naknade plaće bilo poznato u trenutku primanja svakog pojedinog obroka naknade za bolovanje i da je stoga zastarni rok od tri godine za svako pojedino potraživanje istekao. Shvaćanje da za štetu s naslova izgubljene zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad oštećenik saznaje kad prestane privremena spriječenost za rad i od tada počinje teći rok zastarijevanja potraživanja naknade za taj oblik štete revizijski sud je zauzeo odlučujući u pojedinim predmetima (Rev-349/87, Revr-351/2008) pa budući da je pobijana presuda utemeljena na tom shvaćanju postavljeno pitanje koje se tiče zastare nije važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona pa je glede tog pitanja revizija nedopuštena.”

VS RH Revr-719/2016: „Prema ocjeni ovog suda pogrešno drugostupanjski sud ocjenjuje da je tužitelj saznao za štetu koju trpi s naslova izgubljene zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad trenutkom isplate prve naknade plaće (razlike plaće koju bi tužitelj ostvario da je radio i naknade za bolovanje) obzirom na

to da oštećenik saznaje za štetu koju trpi s naslova izgubljene zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad kad prestane privremena spriječenost za rad i tada počinje teći rok zastarijevanja potraživanja za taj oblik štete (tako i ovaj sud u Rev x 1117/2015).”

VS RH Rev x 859/2016: „...primitkom rješenja HZMO, tim trenutkom je tužitelj saznao koliki mu je gubitak na zaradi (tako i u odluci Revr-605/2017). Dakle, tužitelj je saznao za štetu i osobu koja je počinila štetu u odnosu na izgubljenu zaradu primitkom rješenja HZMO.”

VS RH Rev-1292/2010: „...tužitelju rješenjem HZMO od 20. veljače 1998. utvrđeno pravo na mirovinu (...) rok zastare počeo je teći kada je tužitelj primio navedeno rješenje.”

Postojanje proturječnih odluka najvišeg suda u državi čija je ustavna zadaća ujednačavati primjenu prava dovodi do pravne nesigurnosti i nepovjerenja javnosti u sudbeni sustav. Vrhovni sud RH kao najviši sud u državi osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost građana u njegovoj primjeni pa se ovakvo odstupanje od sudske prakse očituje kao arbitrarna i proizvoljna primjena mjerodavnog prava, koja nije argumentirana valjanim obrazloženjem odluke, nego dovodi u pitanje načela dobrog rada pravosuđa i pravičnog suđenja zajamčenog čl. 29. Ustava jer stranke uvijek imaju pravo očekivati da će se na njihov slučaj primijeniti postojeća pravila, a ne da će u njihovu predmetu Vrhovni sud RH odstupiti od ustaljene prakse i primijeniti nova pravila.

Iz navedenog vidljiva su suprotstavljena stajališta najvišeg suda u državi u istovjetnim pravnim situacijama zbog kojih sam taj sud postaje izvorom pravne nesigurnosti. Prema mišljenju Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-III-1658/2022, U-III-4351/2021, U-III-2515/2019), neujednačena sudska praksa i kontradiktorne odluke predstavljaju arbitrarnost i povredu ustavnog prava na pravično suđenje u aspektu prava na pristup sudu zajamčenog čl. 29. Ustava Republike Hrvatske.